

А. Г. Стадник
П. М. Поладянц

СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ПІСЛЯ ВИМУШЕНОЇ МІГРАЦІЇ ЗА КОРДОН (НА ПРИКЛАДІ ГРУЗІЇ)

У статті розглянуто процес соціальної інтеграції українців у Грузії після вимушеної міграції та вплив цього процесу на їхнє життя та грузинське суспільство загалом. Визначено, що соціальна інтеграція українців після вимушеної міграції за кордон є важливим аспектом, який впливає на їхнє життя та добробут. Українці можуть знаходитися у важкому становищі, коли вони змушені покинути свою країну через конфлікти, війну, економічну нестабільність чи інші фактори. Соціальна інтеграція полягає у включенні цих осіб у новий соціокультурний, економічний і політичний контекст країни прийому та включає у себе наступні складові: подолання травматичного досвіду та структурних перешкод, культурна адаптація, мовна адаптація, трудова інтеграція, соціальна підтримка та включеність, легальний статус та правовий захист, культурний обмін та співробітництво, соціальна диверсифікація. Сформовано соціально-демографічний портрет українського мігранта, який включає вік та стать, освіту, професійну спрямованість, сімейний стан, мовну адаптацію, місце проживання, зайнятість. Зазначено, що вивчення соціальної інтеграції є фундаментальним напрямком в соціології, оскільки розкриває процеси, що відбуваються в суспільстві і впливають на життя індивідів. Теоретичні підходи до соціальної інтеграції визначаються різними підходами та парадигмами в соціології. Доведено, що розуміння та вимірювання соціальної інтеграції мають велике значення для розробки політики та програм інтеграції, які сприяють успішній адаптації мігрантів та їхній взаємодії з приймаючим суспільством.

Ключові слова: соціальна інтеграція, українці, вимушена міграція, мігранти, адаптація, мовна адаптація, культурна адаптація, громадська участь, грузинське суспільство, економічні труднощі, міжнародна міграція, культурний обмін, іноземні спільноти.

DOI 10.34079/2226-2830-2023-13-26-81-85

Постановка проблеми. Вимушена міграція українців стала актуальною проблемою, яка вимагає уваги та детального вивчення. Значна кількість українців вимушені будувати нове життя за кордоном через різні проблеми, включаючи військові конфлікти та економічні труднощі в Україні. Грузія, як одна з країн, яка після цих мігрантів, стикається з більшістю питань, пов'язаних із соціальною інтеграцією українців. Актуальність обраної теми зумовлена дослідженням процесу соціальної інтеграції українців у Грузії та його впливу на якість життя цих мігрантів, а також на грузинське суспільство загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вимушена міграція українців є складною соціальною реальністю, що впливає на їхню соціальну інтеграцію після прибуття в інші країни. Спроба розуміти цей процес потребує вивчення різних аспектів, включаючи економічні, культурні та соціальні виміри. Водночас питання діяльності українських громадських організацій за кордоном, формування громадських ініціатив серед українських мігрантів досліджували такі українські вчені, як О. Іванкова-Стецюк, Г. Селешук, О. Малиновська, І. Ключковська; серед польських дослідників варто

виокремити праці М. Кіндлер, М. Ярошевич, К. Войциковської-Баняк, А. Лади, Ю. Сегеша, М. Лесінської, М. Окольскі та ін. Однак діяльність українських мігрантських організацій у Грузії після початку повномасштабного вторгнення росії потребує окремої уваги та детальнішого висвітлення у зв'язку з появою нової форми української міграції до Грузії – масових вимушених мігрантів або шукачів міжнародного захисту, а також нових міжнародних викликів, що постали перед Україною.

Метою статті є аналіз і оцінка соціальної інтеграції українців в Грузії після вимушеної міграції, виявлення основних факторів, що впливають на цей процес, і формулювання рекомендацій для політики та практики, спрямованих на полегшення інтеграції мігрантів.

Виклад основного матеріалу. Україна, подібно до багатьох інших країн, стикається зі складнощами та викликами, пов'язаними із міграційними процесами. За останні десятиліття вимушена міграція українців за кордон стала актуальною та доречною темою, що вимагає серйозного дослідження та розуміння. Переміщення населення з України до інших країн в пошуках кращих умов життя, робочої зайнятості або за іншими мотивами може суттєво вплинути на індивідуальні життя мігрантів і на суспільство загалом.

Міграція - це явище, яке здавалося б, завжди відігравало важливу роль в житті людей. Однак останнім часом вона набула нових рис та вимог, відкриваючи перед сучасними суспільствами безліч викликів і можливостей. Особливо це стосується України, країни, що пережила важкі трансформації у державному, економічному та соціокультурному планах. Вимушена міграція українців за кордон стала необхідністю для багатьох громадян країни через політичні конфлікти, економічну нестабільність та інші фактори, що вплинули на їхнє життя та майбутнє (Лібанова та Позняк, 2002.)

Соціальна інтеграція вимушених мігрантів за кордоном є складним процесом, який включає в себе ряд особливостей і викликів. Вимушена міграція може виникати через війни, природні катастрофи, політичні кризи та інші надзвичайні ситуації, і це може створити додаткові труднощі для соціальної інтеграції. (Вишнівський, Михайлишина, Самойлюк та Томіліна, 2023.)

Зупинимось більш детально на основні особливості та процеси соціальної інтеграції вимушених мігрантів за кордоном:

1) Травматичний досвід і структурні перешкоди: вимушені мігранти часто переживають травматичні події і стресові ситуації, що може впливати на їхню психічну та фізичну стійкість. Поєднання цього досвіду зі структурними перешкодами у новій країні, такими як мовна бар'єрів та складність отримання легального статусу, може ускладнити процес інтеграції.

2) культурна адаптація: вимушені мігранти зазвичай мають різні культурні та релігійні підґрунтя, і їхнє включення в нове суспільство може вимагати адаптації до нових культурних норм і цінностей. Це може створювати конфлікти та незручності.

3) мовна адаптація: однією з ключових складових соціальної інтеграції є мовна адаптація. Вимушені мігранти повинні вивчити мову країни призначення, щоб спілкуватися, працювати та отримувати освіту. Брак мовних навичок може бути серйозною перешкодою для інтеграції.

4) трудова інтеграція: для багатьох вимушених мігрантів важливо знайти роботу, що відповідає їхнім навичкам та освіті. Проте, часто це важко досягти через відсутність місцевого досвіду та визнання кваліфікацій.

5) соціальна підтримка і включеність: соціальна підтримка та включеність в нове суспільство грають важливу роль у процесі інтеграції. Важливо, щоб мігранти мали доступ до психологічної, медичної та соціальної підтримки.

6) легальний статус і правовий захист: отримання легального статусу в новій країні є важливим кроком для забезпечення правового захисту вимушених мігрантів. Нелегальний статус може призвести до юридичних проблем і змусити залишати країну.

7) культурний обмін і співробітництво: співпраця між вимушеними мігрантами та місцевим населенням може сприяти культурному обміну та покращити взаєморозуміння.

8) соціальна диверсифікація: в новій країні може бути різноманітність вимушених мігрантів за походженням, релігією, культурою та іншими характеристиками, що створює ситуацію соціальної диверсифікації, яка може мати свої виклики та переваги.

Ці особливості та процеси соціальної інтеграції вимушених мігрантів за кордоном створюють складний ландшафт, який вимагає від урядів, громадськості та академічних дослідників уваги та дії для забезпечення успішної інтеграції та стабільності в суспільствах, що приймають мігрантів.

Соціально-демографічний портрет українських вимушених мігрантів у грузинському суспільстві може включати різноманітні аспекти, які характеризують цю групу людей. Однак, оскільки міграція та її характеристики можуть різнитися з часом, давайте розглянемо загальні аспекти, які можуть бути важливими для розуміння соціально-демографічного портрету українських вимушених мігрантів у Грузії на момент досягнення моєї останньої оновленої інформації у вересні 2021 року:

1) Вік та стать: українські вимушені мігранти у Грузії можуть включати жінок та чоловіків різного віку. Зазвичай, ця група може включати молодих людей, які шукають роботу або освіту, а також сім'ї, які шукають притулку від конфліктів чи природних катастроф.

2) Освіта: освітній рівень мігрантів може бути різним, від людей з вищою освітою до тих, хто має менший освітній досвід.

3) Професійна спрямованість: група мігрантів може включати різних фахівців, включаючи робітників, спеціалістів, медичних працівників, вчителів тощо.

4) Сімейний стан: українські мігранти можуть бути самотніми або мати сім'ї. Сімейний стан може впливати на їхній вибір міграції та потреби в житлі та послугах.

5) Мовна адаптація: залежно від тривалості перебування в Грузії та контакту з місцевими жителями, мігранти можуть мати різний рівень володіння грузинською мовою.

6) Місце проживання: мігранти можуть жити у великих містах, таких як Тбілісі, або в менших населених пунктах.

7) Зайнятість: мігранти можуть займатися різними видами діяльності, включаючи роботу в сфері послуг, сільського господарства, медицини тощо.

8) Соціальна інтеграція: для багатьох мігрантів соціальна інтеграція, включаючи доступ до освіти, охорони здоров'я, праці та житла, може бути важливою для успішного проживання в Грузії (Прищепа, 2022.)

Висновки. Різноманітність теоретичних підходів: У соціології і наукових дослідженнях інтеграції існують різноманітні теоретичні підходи, які допомагають розуміти цей складний процес з різних точок зору. Теоретичні моделі, такі як функціоналізм і конфліктологія, відкривають широкий аналітичний спектр для вивчення інтеграції мігрантів.

Важливість методологічних підходів: Дослідження інтеграції вимагає використання різних методів та інструментів для збору та аналізу даних. Індикатори та індекси інтеграції, такі як індекс соціальної інтеграції, допомагають об'єктивно виміряти процеси інтеграції та визначити їхній рівень.

Складність інтеграції: Процес інтеграції мігрантів - це складний і багатоплановий явище, яке включає в себе різні аспекти, такі як зайнятість, освіта, культурна адаптація

та участь у громадських ініціативах. Всі ці аспекти взаємодіють та впливають на процес інтеграції.

Специфіка вимушеної міграції: В контексті України, вимушена міграція через війну набула особливого значення та вимагає уваги до гуманітарних та політичних аспектів. Соціологічні дослідження інтеграції українців, які змушені були мігрувати за кордон, повинні враховувати цю специфіку.

Перспективи подальшого вивчення. Отже, інтеграція українських вимушених мігрантів у Грузії є складною задачею, яка потребує системного підходу та співпраці між урядом, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Програми підтримки, освітні та інформаційні ініціативи, а також заходи для зменшення культурних та соціальних різниць можуть сприяти успішній інтеграції цієї важливої групи мігрантів.

Бібліографічний список

Лібанова, Е. М. та Позняк, О. В. (ред.), 2002. *Зовнішні трудові міграції населення України*. К. : РВПС України НАН України

Прищеп, Я., 2022. «Складно було слухати їхні історії» – як Грузія приймає українських біженців. *Суспільне* [онлайн]. Доступно: <https://suspilne.media/297016-skladno-bulo-sluhati-ihni-istorii-ak-gruzia-prijmae-ukrainskih-bizenciv/> [Дата звернення 25 жовтня 2023].

Вишлівський, Г., Михайлишина, Д., Самойлюк, М. та Томіліна, М., 2023. Біженці з України: хто вони, скільки їх та як їх повернути? *Центр економічної стратегії* [онлайн]. Доступно: <https://ces.org.ua/who-are-ukrainian-refugee-research/> [Дата звернення 25 жовтня 2023].

References

Libanova, E. M. ta Pozniak, O. V. (red.), 2002. *Zovnishni trudovi mihratsii naseleння Ukrainy [External labor migrations of the population of Ukraine]*. K. : RVPS Ukrainy NAN Ukrainy (in Ukrainian).

Pryshchepa, Ya., 2022. «Skladno bulo slukhaty yikhni istorii» – yak Hruziia pryimaie ukrainskykh bizhentsiv [“It was difficult to hear their stories” - how Georgia is accepting Ukrainian refugees]. *Suspilne* [online]. Available at: <<https://suspilne.media/297016-skladno-bulo-sluhati-ihni-istorii-ak-gruzia-prijmae-ukrainskih-bizenciv/>> [Accessed October 25, 2023]. (in Ukrainian).

Vyshlivskiyi, H., Mykhailyshyna, D., Samoiliuk, M. ta Tomilina, M., 2023. Bizhentsi z Ukrainy: khto vony, skilky yikh ta yak yikh povernuty? [Refugees from Ukraine: who stinks, how many are there and how are they turned?] *Tsentr ekonomichnoi stratehii* [online]. Available at: from <<https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/vymushenny-vyyizd-ukrayintsiv-za-kordon-yak-korektno-otsinyty-masshtaby>> [Accessed October 25, 2023]. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції: 10.12.2023

A. G. Stadnyk
P. M. Poladiants

SOCIAL INTEGRATION OF UKRAINIANS AFTER FORCED MIGRATION ABROAD (ON THE EXAMPLE OF GEORGIA)

The article examines the process of social integration of Ukrainians in Georgia after forced migration and the impact of this process on their lives and Georgian society as a whole. It is determined that the social integration of Ukrainians after forced migration abroad is an important aspect that affects their lives and well-being. Ukrainians may be in a difficult situation when they are forced to leave their country due to conflict, war, economic instability or other factors. Social integration is the inclusion of these persons in the new socio-cultural, economic and political context of the host country and includes the following components: overcoming traumatic experiences and structural barriers, cultural adaptation, language adaptation, labor integration, social support and inclusion, legal status and legal protection, cultural exchange and cooperation, social diversification. A socio-demographic portrait of a Ukrainian migrant is formed, which includes age and gender, education, professional orientation, marital status, language adaptation, place of residence, and employment. It is noted that the study of social integration is a fundamental area in sociology, as it reveals the processes taking place in society and affecting the lives of individuals. Theoretical approaches to social integration are determined by different approaches and paradigms in sociology. It is proved that understanding and measuring social integration is of great importance for the development of integration policies and programs that promote successful adaptation of migrants and their interaction with the host society.

Key words: *social integration, Ukrainians, forced migration, migrants, adaptation, language adaptation, cultural adaptation, public participation, Georgian society, economic difficulties, international migration, cultural exchange, foreign communities.*